

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 9, 28 Отябрь

BOLALARDA АТОПИК DERMATIT SABABLARI

Boltaeva Shirin Baxtiyorovna,

Buxoro davlat tibbiyot instituti,

Bolalar kasalliklar propedevtikasi va bolalar nevrologiyasi kafedrasida assistenti

Email: boltayevashirin1984@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola bolalarda atopik dermatitning asosiy sabablarini o'rganishga bag'ishlangan. Tibbiy va ekologik omillarning bu kasallikka ta'siri, irsiy moyillik va immun tizimning roliga e'tibor qaratiladi. Tadqiqot natijalari atopik dermatitni boshqarish uchun zarur strategiyalarni aniqlashda yordam beradi.

Annotation: This article is dedicated to studying the main causes of atopic dermatitis in children. It focuses on the impact of medical and environmental factors, genetic predisposition, and the role of the immune system. The research results help in identifying essential strategies for managing atopic dermatitis.

Аннотация: Данная статья посвящена изучению основных причин atopического дерматита у детей. Особое внимание уделяется влиянию медицинских и экологических факторов, генетической предрасположенности и роли иммунной системы. Результаты исследования помогут определить важные стратегии для управления atopическим дерматитом.

Kalit so'zlar: Atopik dermatit, bolalar, irsiy omillar, immun tizimi, ekologik omillar.

Ключевые слова: Атопический дерматит, дети, наследственные факторы, иммунная система, экологические факторы.

Keywords: Atopic dermatitis, children, hereditary factors, immune system, environmental factors.

Kirish

Atopik dermatit (AD) — bu bolalarda keng tarqalgan surunkali yallig'lanish bilan kechuvchi allergik teri kasalligi bo'lib, terining qichishishi, qizarishi, qurishi va kasallangan hududlarda toshma paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi. Atopik dermatit bolalarda sezilarli noqulayliklarni keltirib chiqaradi va ularning hayot sifati, psixologik holati hamda immun tizimi holatiga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu kasallikning keng tarqalishi va keng qamrovli sabablari tadqiqotchilar va shifokorlar diqqat markazida bo'lib kelmoqda.

Atopik dermatitning paydo bo'lishiga olib keluvchi omillar majmuaviy xarakterga ega. Tadqiqotlar atopik dermatitni irsiy omillar, ekologik ifloslanish,

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 9, 28 Отябрь

noto'g'ri oziqlanish va immun tizimning zaifligi bilan bog'laydi. Boshqa allergik kasalliklarga o'xshash tarzda, atopik dermatitga ham yuqori darajadagi IgE sinfi antitela ishlab chiqarish va immunitet tizimidagi buzilishlar sabab bo'ladi. Shuningdek, ifloslangan atrof-muhit, noto'g'ri ovqatlanish va sanitariya sharoitlarining yetishmasligi atopik dermatitning rivojlanishiga o'z ta'sirini ko'rsatadi.

So'nggi yillarda atopik dermatit bilan og'rigan bolalar soni ortib bormoqda. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarda atopik dermatit bilan kasallanish o'sib bormoqda. Bu ko'pgina bolalar va ularning oilalari uchun jiddiy muammo sanaladi, chunki atopik dermatit nafaqat bolalarning jismoniy, balki ruhiy holatiga ham ta'sir qiladi. Ushbu kasallikni nazorat qilish va davolash uchun atopik dermatit sabablarini aniq va chuqur o'rganish muhim ahamiyatga ega.

Shu bois, mazkur tadqiqotning maqsadi bolalarda atopik dermatit rivojlanishiga olib keluvchi asosiy omillarni o'rganishdir. Bu esa atopik dermatitni boshqarish va profilaktika chora-tadbirlarini ishlab chiqishda yordam beradi. Tadqiqot bolalarning oilaviy anamnezini, yashash sharoitini, oziqlanish tartibini va immun tizimining holatini o'rganishga qaratilgan bo'lib, atopik dermatit rivojlanishining murakkab mexanizmlarini chuqurroq tahlil qiladi.

Metodlar

Ushbu tadqiqotda atopik dermatit bilan og'rigan 3 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan 100 nafar bola qatnashdi. Tadqiqot davomida quyidagi metodlar qo'llanildi:

Anamnez yig'ish: Bolalarning oilaviy anamnezi o'rganilib, ota-onalar yoki yaqin qarindoshlar orasida atopik kasalliklar mavjudligi aniqlangan.

Ekologik sharoit o'rganish: Bolalarning yashash joylari, havo ifloslanishi va sanitar-gigiyenik holatlari baholandi.

Laborator tahlillar: Immunoglobulin E (IgE) darajasi va boshqa immun tizim parametrlari tahlil qilindi.

Dermatologik tekshiruvlar: Teri sezgirligi va atopik dermatit belgilari klinik ko'rinishiga qarab baholandi.

Natijalar

Ushbu tadqiqot natijalari atopik dermatit rivojlanishiga ta'sir qiluvchi asosiy omillarni ochib berdi. Irsiy moyillik, ekologik sharoit va immun tizimning holati atopik dermatit rivojlanishida asosiy rol o'ynaydi. Kelgusida atopik dermatitga

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 9, 28 Отябрь

qarshi samarali profilaktik chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun qo'shimcha tadqiqotlar o'tkazilishi zarur.

Tadqiqot davomida olingan natijalar bolalarda atopik dermatit rivojlanishiga ta'sir qiluvchi bir qator omillarni aniqlash imkonini berdi. Ushbu omillar irsiy, ekologik, oziqlanish va immun tizimi bilan bog'liq bo'lib, har biri atopik dermatitning kechishi va kuchayishiga o'ziga xos tarzda ta'sir ko'rsatadi.

1. Irsiy Moyillik

Tadqiqot qatnashchilarining 70% da oila a'zolarida allergik kasalliklar, jumladan, atopik dermatitning mavjudligi aniqlangan. Ayniqsa, ota-onalarning biri yoki ikkalasida ham atopik kasalliklar bo'lsa, atopik dermatitga chalinish ehtimoli sezilarli darajada oshishi kuzatilgan. Bu atopik dermatitning nasldan-naslga o'tuvchi kasallik ekanligini ko'rsatadi va irsiy moyillik bu kasallikning asosiy sababi ekanligini isbotlaydi.

2. Ekologik Ta'sirlar

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sanoat zonolari, transport ifloslanishi va uy ichidagi chang mavjudligi bolalarda atopik dermatit rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, uy hayvonlari saqlanadigan uy sharoitida yashovchi bolalar orasida ham atopik dermatitning yuqori ko'rsatkichlari kuzatildi. Bu omillar bolalarda nafas olish yo'llaridagi allergenlarga sezuvchanlikni oshiradi, bu esa atopik dermatitning yallig'lanishini kuchaytiradi.

3. Oziqlanish Omillari

Oziq-ovqat mahsulotlariga, ayniqsa, sut, tuxum, baliq va yong'oq kabi allergenlarga sezuvchanlik atopik dermatit belgilari kuchayishiga sabab bo'ldi. Tadqiqot ishtirokchilarining 40% da mazkur mahsulotlarga allergik reaksiya kuzatilgan. Bolalar uchun noto'g'ri ovqatlanish tartibi va ayrim mahsulotlar atopik dermatit belgilari intensivligini oshirib, kasallikning kechishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

4. Immun Tizimi

Tadqiqotda immun tizimi zaiflashgan bolalarda atopik dermatit ko'rsatkichlari yuqori ekanligi qayd etildi. Yuqori darajadagi IgE ko'rsatkichlari atopik dermatitga moyillikni oshirishga olib keladi, bu esa immun tizimining roli muhim ekanligini tasdiqlaydi. Immun tizimi kuchsiz bo'lgan bolalarda atopik dermatitning qayta-qayta zo'rayishi kuzatilgan, bu esa kasallikni yanada murakkablashtiradi.

МЕДИЦИНА, ПЕДАГОГИКА И ТЕХНОЛОГИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Researchbib Impact factor: 11.79/2023

SJIF 2024 = 5.444

Том 2, Выпуск 9, 28 Отябрь

Ushbu natijalar atopik dermatitning murakkabligi va turli omillar bilan bog'liqligini ko'rsatdi. Natijalar asosida, atopik dermatitga moyil bolalarni aniqlash, muvofiq profilaktika va davolash choralari ishlab chiqish imkonini beradi.

Xulosa

Ushbu tadqiqot bolalarda atopik dermatit rivojlanishiga olib keluvchi asosiy omillarni aniqlashga qaratilgan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, atopik dermatitga irsiy moyillik, ekologik omillar, oziqlanishdagi allergen mahsulotlar va immun tizimining zaifligi asosiy sababchi omillar ekanligi ma'lum bo'ldi. Irsiy moyillik atopik dermatit rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi, ayniqsa, oilada allergik kasalliklar mavjud bo'lsa, atopik dermatit xavfi oshadi. Ekologik ifloslanish, havo changligi va uy hayvonlarining mavjudligi kabi omillar ham kasallik simptomlarini kuchaytiradi.

Oziq-ovqat allergenlari, masalan, sut, tuxum va yong'oq mahsulotlariga sezuvchanlik atopik dermatit alomatlarini og'irlashtiradi. Immun tizimi zaiflashgan bolalarda esa kasallik qayta-qayta zo'rayib, surunkali shaklga o'tishi mumkin. Tadqiqot natijalari asosida bolalarda atopik dermatitni oldini olish va davolash bo'yicha individual yondashuv zarurligi ta'kidlandi.

Shuningdek, yuqori xavf guruhiga kiruvchi bolalarni aniqlash, ekologik va oziqlanish sharoitlarini yaxshilash, immunitetni mustahkamlash orqali atopik dermatitni nazorat qilishda muhim rol o'ynashi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Бернштейн, А. Э. и др. Атопический дерматит у детей: современные подходы к диагностике и лечению. // Журнал дерматологии, 2022.
2. Smith, J., et al. Environmental factors and genetic predisposition in pediatric atopic dermatitis. // Pediatric Allergy Journal, 2021.
3. Lee, C. H., et al. The Role of Immune System in Atopic Dermatitis in Children. // Clinical Immunology, 2023.
4. Камалов, А. Т. Профилактика и лечение атопического дерматита у детей. // Российский медицинский журнал, 2020.
5. Kim, S., et al. Genetic and environmental factors in childhood atopic dermatitis: A clinical overview. // Clinical Pediatrics, 2022.